

Olyckliga i paradiset - diagnosen i vår tid

Christian Rück, professor, Karolinska Institutet, överläkare, Psykiatri Sydväst
Transportstyrelsens flygpsykiatriska expertläkare

Christian.ruck@ki.se

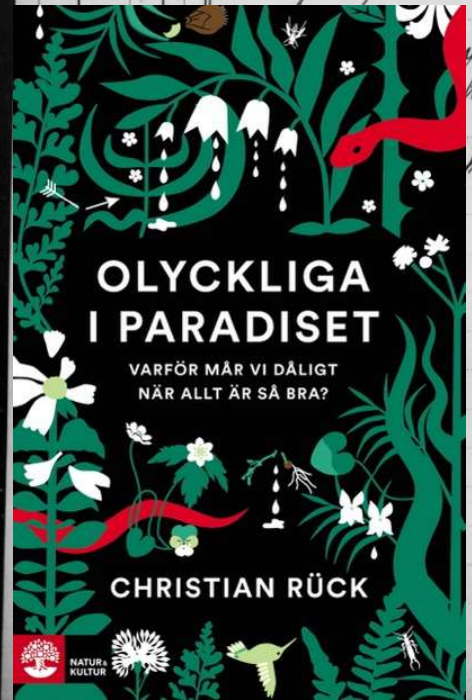
@christianruck

Utdrag ur 1920 års Död- och Begravningsbok för *Sageberg* församling i *Norrköping* kontrakt, *Norrköping* stift, *Östergötland* län. 93

Död- och Begravningsboken för året närmast före ovanstående redogörelse år slutar med löpande årsnummern: *Sageberg* (Fyllas endast i utdraget för december månad.)

1 Löpande Årsnummer.	2 Död		4 Räk- ning försam- lingen m. k.	5 För- och tillnamn, yrke, nationalitet och religionsbekännelse (om främmande) och bostad samt för hustru manens och för minderåriges deras föräldrars namn, yrke och bostad.	7 Född		9 Ogift.	10 Gift.	11 Årskänslig af frsk.	12 Årskänslig af frsk.	16 Dödsorsak.		17 Döds- attest af läkaren.	18 Dödsort (om annan än hem- orten).	19 Särskilda anteckningar, såsom om afstada eller mot- tagna attester, läkare, som senast för den sista tiden råd- frågats, begravningsort (utom församlingen), likbränning m. m.
	3 år och månad.	dag.			år.	dag och mån.					m. k.	m. k.			
3	Mai	1	1	Husman Ebbe Charles Lamy, I. Hallberg Kvinn. Rindborg	91	18/2		1			inf. sjuk x prob. oed.	D 8 D			92 Läkare Rindborg; staf. med skriften i Frimantel 91 St. Ludolfs Rindborg.
4	"	10	1	Polsträngare Alfred Wern. Andersson K. Norrsköld	92	24/8		1			oed	D 8 D			
				Stål järntr. arb. Axel K. K. Kari Gydeby Kvinn. Hallman närstg. ö.ö.	20	18/3	1				s. n. svamp blödning	D 19			
				Stål järntr. arb. Axel K. K. Kari Gydeby Kvinn. Hallman närstg. ö.ö.	04	18/2	1	1	1	1	inf. sjuk x prob. oed.	D 19	1		

Sageberg i pastoratet i Norrköping 7/10 20 Carlström

Agenda

- Psykiatriska diagnoser allt vanligare
- Varför är den psykiatriska diagnosen en så framträdande förklaringsmodell i vår samtid?
- Specifika utmaningar för er:
 - Ett repressivt regelverk i en tid när diagnoser blir allt vanligare
 - Att förutse ovanliga händelser

Hur gick vi från....

PATHOLOGY

To understand and measure emotional qualities is very difficult. Psychologists and educators have been struggling with that problem for years but we are still unable to measure emotional and personality traits with the exactness with which we can measure intelligence.

—ROSE ZELIGS in *Glimpses into Child Life**

AUTISTIC DISTURBANCES OF AFFECTIVE CONTACT

By LEO KANNER

SINCE 1938, there have come to our attention a number of children whose condition differs so markedly and uniquely from anything reported so far, that each case merits—and, I hope, will eventually receive—a detailed consideration of its fascinating peculiarities. In this place, the limitations necessarily imposed by space call for a condensed presentation of the case material.

D U S T I N
H O F F M A N

T O M
C R U I S E

A BARRY LEVINSON FILM

RAIN MAN

UNITED ARTISTS PRESENTS
A GUBER-PETERS COMPANY PRODUCTION · A BARRY LEVINSON FILM
DUSTIN HOFFMAN · TOM CRUISE · RAIN MAN · VALERIA GOLINO
MUSIC BY HANS ZIMMER · PRODUCTION DESIGNER IDA RANDOM
DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY JOHN SEALE, A.C.S. · CO-PRODUCER GERALD R. MOLEN
EXECUTIVE PRODUCERS PETER GUBER AND JON PETERS · STORY BY BARRY MORROW
SCREENPLAY BY RONALD BASS AND BARRY MORROW · PRODUCED BY MARK JOHNSON
DIRECTED BY BARRY LEVINSON

R RESTRICTED
PARENTS STRONGLY CAUTIONED
SOME MATERIAL MAY BE INAPPROPRIATE FOR CHILDREN

DO NOT COPY
DOLBY DIGITAL
DOLBY DIGITAL
DOLBY DIGITAL

UA
UNITED ARTISTS
A DIVISION OF PICTURES
© 1998 PICTURES
ALL RIGHTS RESERVED

Therese Lindgren om sin autism: "Blev lite ledsen"

Publicerad 1 aug 2022 kl 06.00

The background features three decorative, curved, multi-layered lines in shades of blue and green. One line is in the top right, another in the bottom left, and a third is partially visible on the left side. The lines have a soft, glowing effect.

Språkets makt

| DN Debatt

DN Debatt. "Vi måste sluta prata om psykisk ohälsa"

Jämför

● Lidande
Sökterm

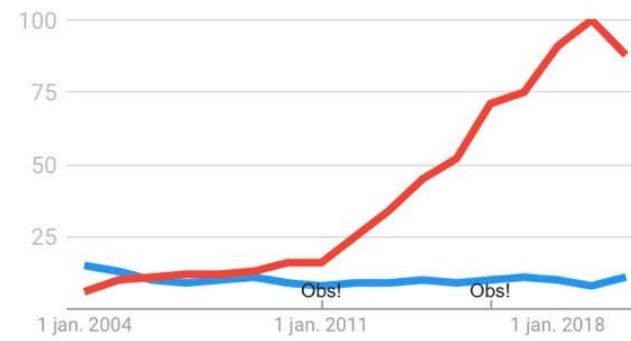
● Psykisk ohälsa
Sökterm

+ LÄGG TILL JÄMFÖRELSE

☰ Sverige, 2004 till i dag

Intresse över tid

Psykisk ohälsa....

- antyder att lidandet är onormalt, oacceptabelt och måste åtgärdas
- det blandar sånt som man kan klara själv och det som man behöver samhällets hjälp för , upphäver sjukvårdens sorteringsprincip
- det ger ett oklart och omöjligt uppdrag till sjukvården där de sjukaste riskerar att trängas ut.

Från normalt
till optimalt

Vem är sjuk?

 argfransyska Retweeted

Amy Silverberg @AmySilverberg · Mar 13

My aunt got a divorce and I asked how she felt and she said "I thought I had an anxiety disorder but it turns out it was just your uncle"

 1.4K

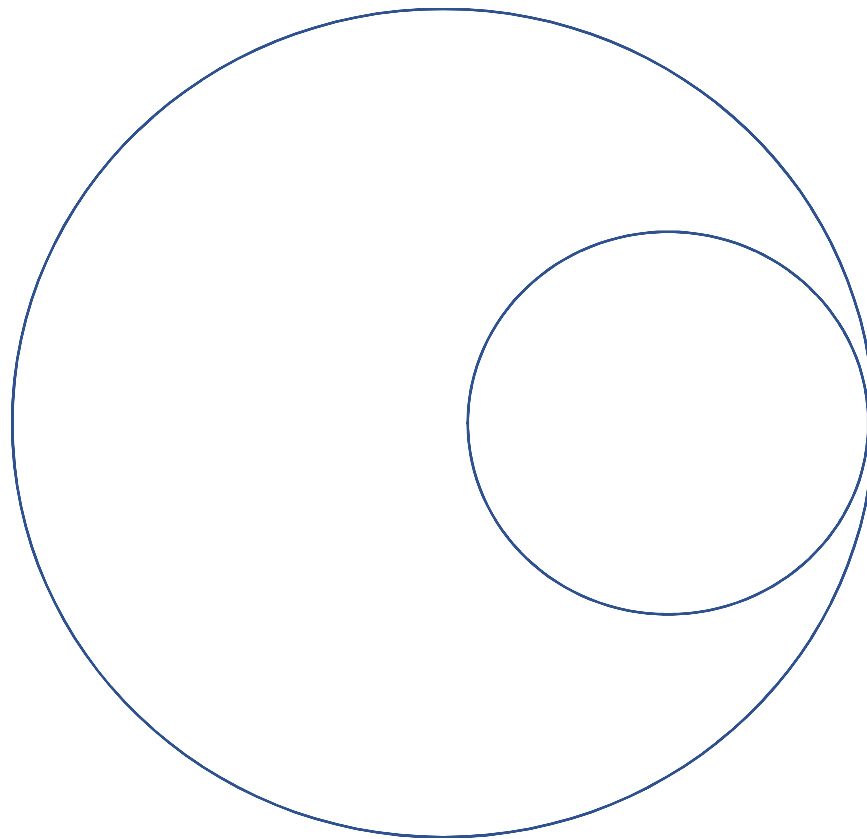
 78.1K

 845.4K

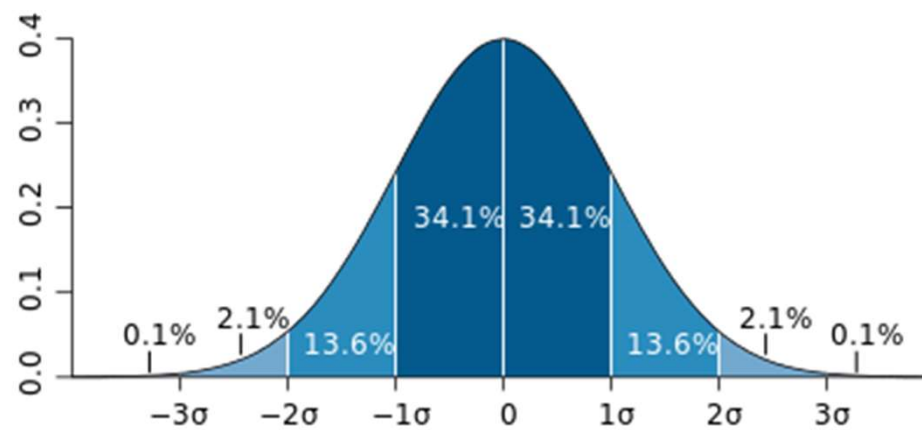

Lidandets värdighet

Psykiskt lidande och sjukdom

Variation snarare än sjuka/friska

Lidande, mening och varför diagnoserna blivit
så centrala i vår samtid

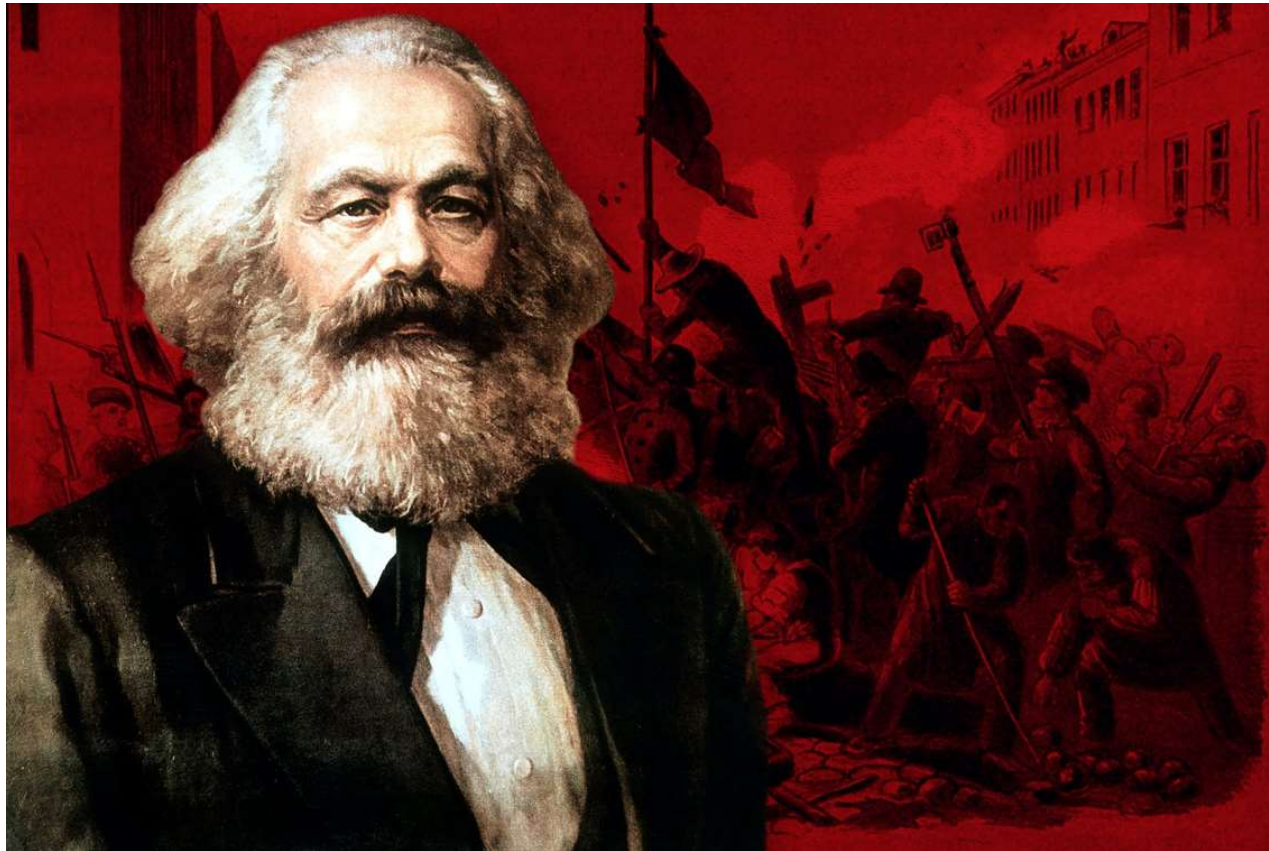
A close-up photograph of a human hand reaching upwards, palm facing up, towards a bright sun. The sun is positioned at the top center of the frame, creating a strong lens flare and illuminating the scene with a warm, golden light. A faint rainbow is visible in the background, arching across the sky. The overall mood is one of hope, seeking, or reaching for something higher.

Har lidandet någon mening?

Gud

- För den som accepterar idén om en allsmäktig gud blir följden också att lidandet är en del av Guds vilja och på så sätt har en mening.
- Buddismen lär att livet är lidande

Revolutionen – lidandets slut

Från kollektiv till individ

Diagnosen meningsskapande

- **Identitet**, att förstå sig själv och andra
- Prognos
- Tillgång till behandling
- Ger lidandet en mening och legitimitet

'Diagnosis is rebirth': women who found out they were autistic as adults

Women from around the world describe the life-changing impact of finally receiving a diagnosis

- 'We weren't visible': growing awareness leads more women to autism diagnosis

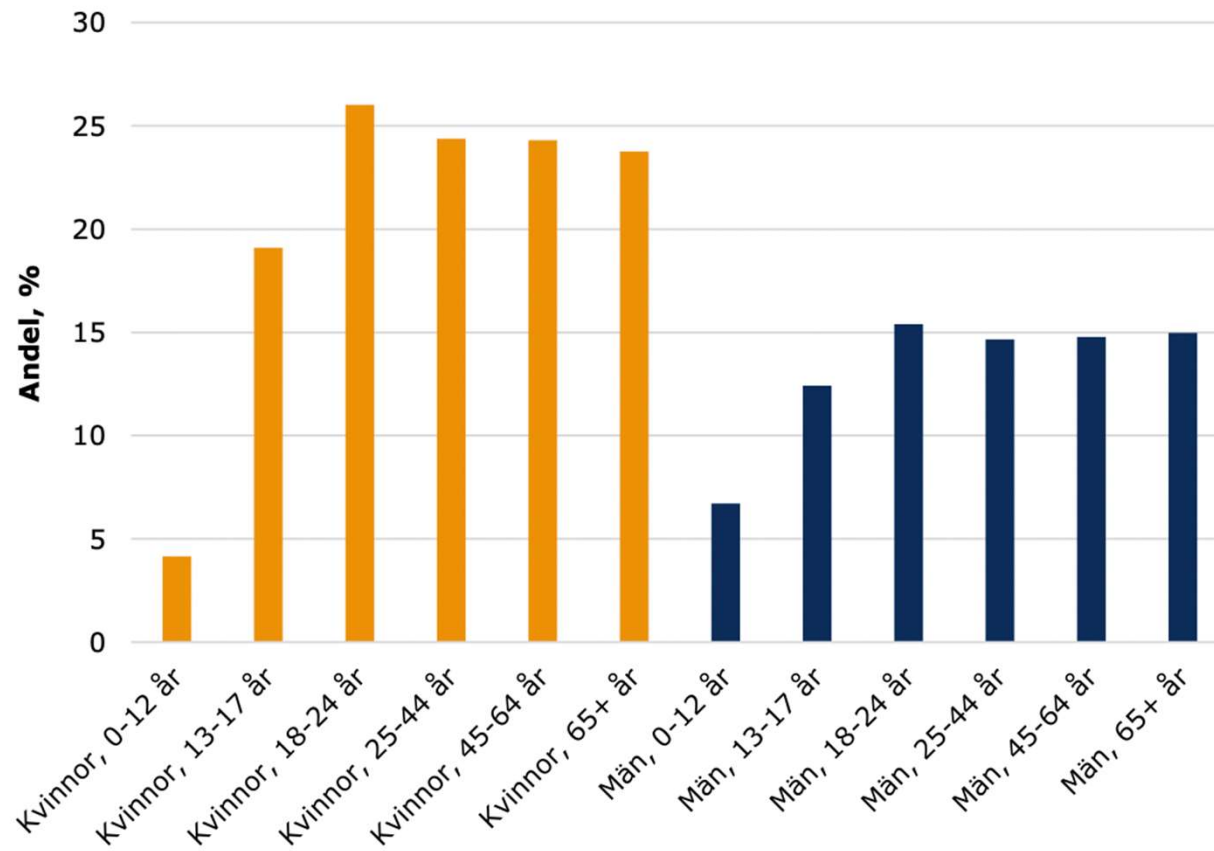

Hur mår vi?

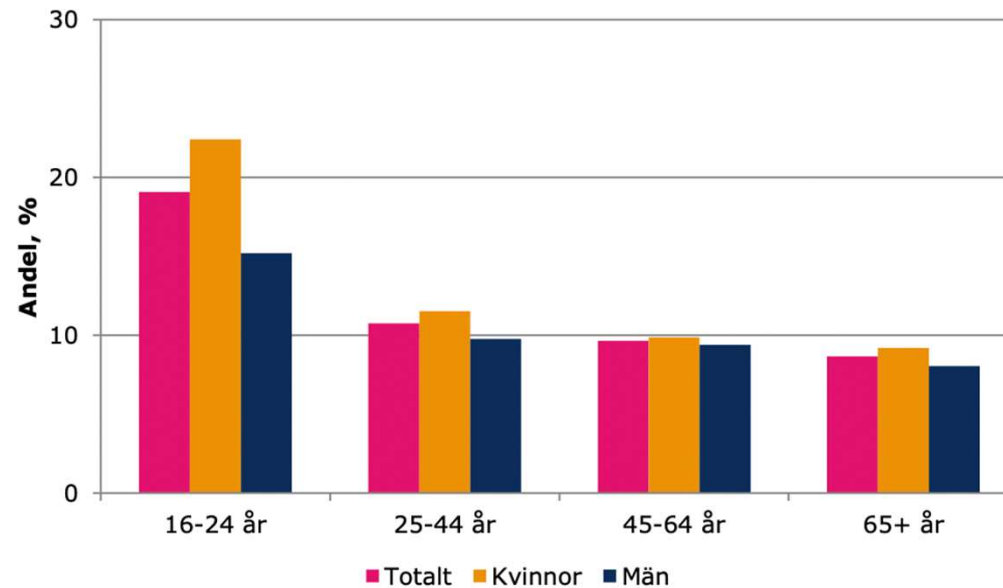
Måendet relativt stabilt – men diagnoserna ökar!

- Hos unga kvinnor verkar illabefinnandet öka, men diagnoserna ökar ännu mer

Hur många får vård för psykiatriska problem i Stockholm?

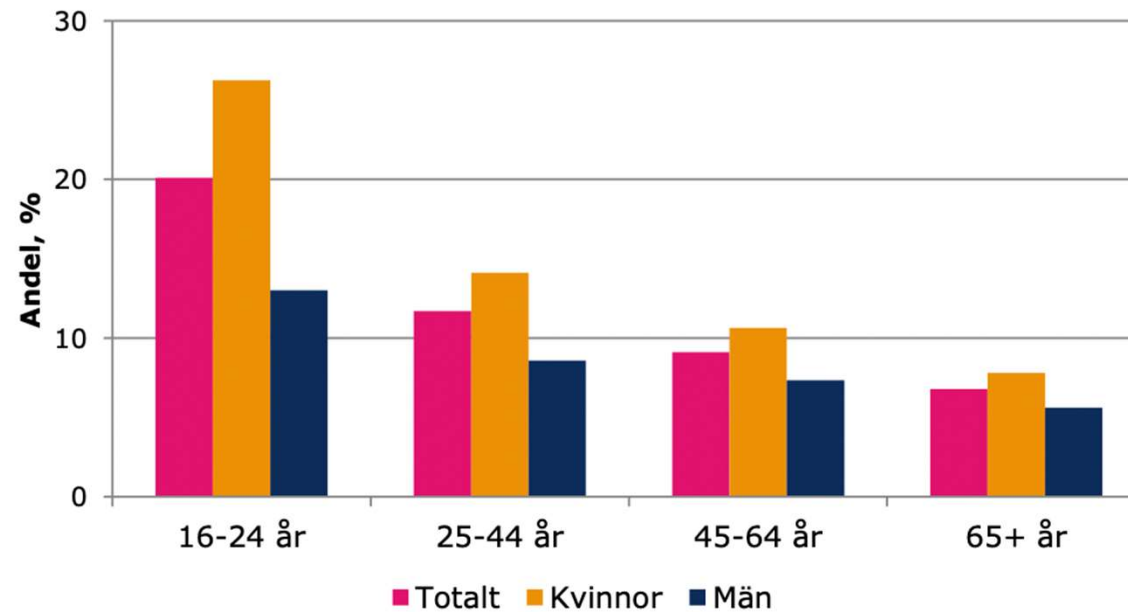

Hur vanligt är depressiva symtom?

Figur 2. Förekomst av besvär som tyder på depression enligt PHQ-2, september 2021.

Hur vanliga är ångestsymtom?

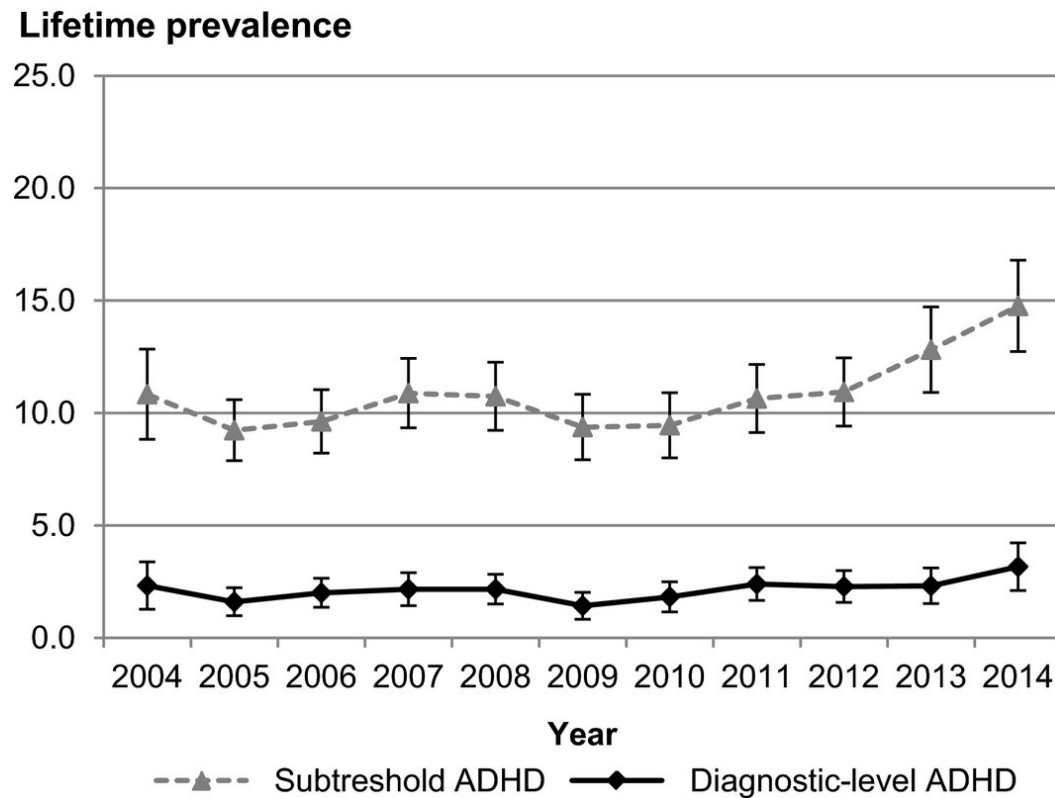
Figur 3. Förekomst av besvär som tyder på ångestsyndrom enligt GAD-2, september 2021.

Är det för många eller för få diagnoser?

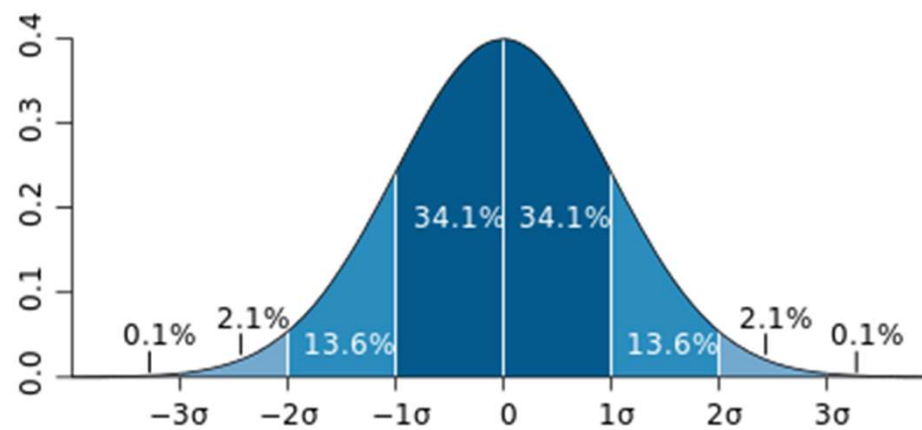
- Drag vs diagnos

ADHD/autism ökar som diagnos, har barnen
fått mer ADHD/autism?

Has the attention deficit hyperactivity disorder phenotype become more common in children between 2004 and 2014? Trends over 10 years from a Swedish general population sample

Flyttar vi diagnoslinjen?

Skolan

- Sven Bölte: "Om svenska skolan vore inkluderande och inte hade idén om "one-size-fits-all" kanske autismdiagnosen skulle vara mycket mindre vanlig, kanske 1 procent istället för 5 procent bland äldre pojkar".
- Kontext, krav utifrån, krav inifrån

Diagnosens kraft och vad är alternativet:
"Dum, lat, idiot?"

Att välja ut de
osårbara

Utmaning 1

- Ett repressivt system som inte litar så väl med att symptom är vanliga

Utmaning 1: det är vanligt

- Det är vanliga problem
- De har vanliga orsaker
- De kan mildras av vanliga saker
- Det kan bli värre av vanliga saker, som sömnbrist

- Det är alltså centralt att se till att personalen har en bra arbetsmiljö. Får sova etc. Rimliga scheman. Då minskar vi risken överlag för en mängd vanliga problem.
- Göra det möjligt att må lite dåligt utan katastrofala följder

Utmaning 2- att förutsäga katastrofen

Suicide is a permanent
solution to a temporary
problem

Hur bra kan sjukvården förutse suicid?

- >50% av de som dör har bedömts som "låg risk"
- >95% av "hög risk" dör inte av suicid

Att förutsäga katastrofen suicid

- Man försöker förutsäga något ovanligt, så ovanligt att det blir svårt
- Det kan komma plötsligt
- Mycket ovanligt att suicid inkluderar att ta med sig andra i döden
- Vad kan ni göra: minska riskerna och möjliggör hjälpsökande
- Att hitta nästa Germanwingsfall inte rimligt mål

Tips:

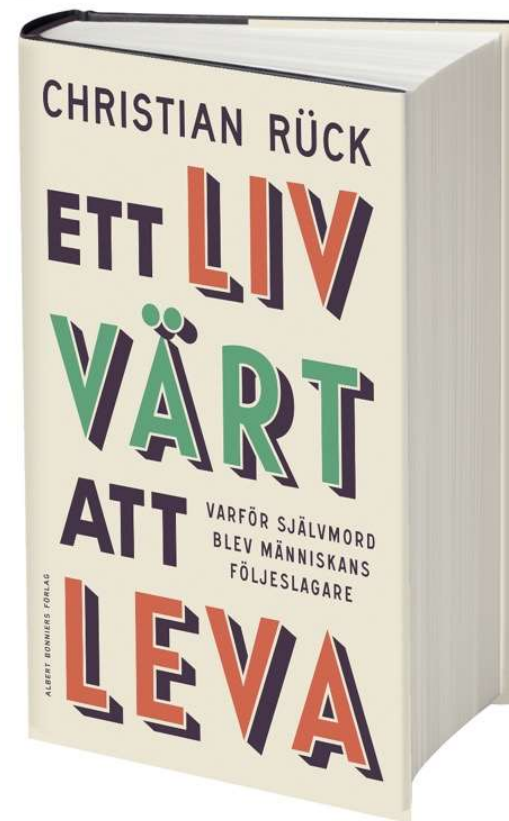
- Fokusera på att påverka arbetsmiljö/hälsa brett snarare är att hitta "bad apples" eller extremt ovanliga händelser
- Gör det ok att avstå från ett arbetspass om man är unfit (t ex trött)
- Tänk på schemaläggning/sömn etc.

Vilka är allmänna råd för psykisk hälsa?

- Prata med någon om hur du mår
- Försök att acceptera att livet går upp och ner
- Umgås med människor som får dig att må bra
- Rör på dig regelbundet

- Prioritera sömn och återhämtning
- Utveckla dig själv och din självkänsla
- Var snäll mot dig själv
- Ge av din tid och ditt engagemang

- Skapa rutiner som får dig att må bra
- Stressa lagom
- Hitta hållbara skärmvanor
- Ta vara på din fritid

CHRISTIAN RÜCK

ETT LIV

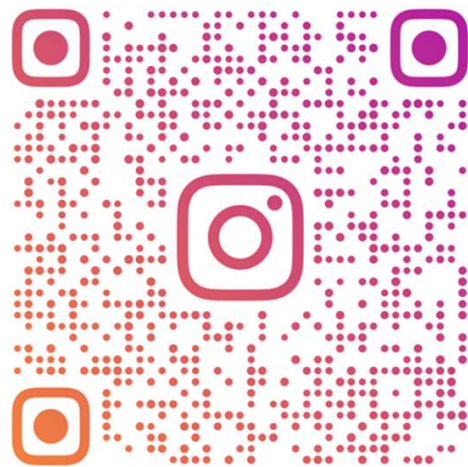
VÄRT

ATT VARFÖR SJÄLMORD
BLEV MÄNNISKANS
FÖLJESLAGARE

ALBERT BONNIERS FÖRLAG
LEVA

Christian.ruck@ki.se

@christianruck

CHRISTIANRUCK

